

ΕΠΟΨΙΣ ΤΗΣ ΕΝΕΣΤΩΣΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕ-
ΩΣ ΤΩΝ ΕΝ ΣΜΥΡΝΗ ΔΗΜΟΣΙΩΝ
ΣΧΟΛΕΙΩΝ ΜΑΣ.

Τὸ πρῶτιστον καὶ ἱερώτατον τοῦ ἀνθρώπου χρέος εἶναι νὰ καλλιεργῇ τὸ Πνεῦμά του, ὥστε διὰ τῆς τελειοποιήσεως αὐτοῦ νὰ δυνηθῇ νὰ διακρίνῃ τὸ ἀληθές ἀπὸ τὸ ψευδές, τὸ δίκαιον ἀπὸ τὸ ἀδίκον, καὶ ἐν γένει τὸ καλὸν ἀπὸ τὸ μὴ τοιοῦτον. Εἰς τὴν καλλιέργειαν δὲ ταύτην τοῦ Πνεύματος ἄλλο μίσην δὲν δύναται νὰ συνεισφέρῃ τοσοῦτον παρὰ τὴν Δημόσιον Ἑκπαίδευσιν. Καὶ παρατηροῦμεν μάλιστα ὅτι αἷτη συνίτεινε κυρίως εἰς τὴν πρόοδον τοῦ πολιτισμοῦ τῶν ἔθνων· καὶ τότε ἐν ἔθνος ἔφθασεν εἰς τὸν κορυφῶνα τῆς δόξης καὶ τῆς εὐδαιμονίας του, ὅτε ἔρριψε τὰ βλέμματά του εἰς αὐτήν, καὶ ἠΐξησεν, ὅσον ἠδυνήθη, τὴν περὶ αὐτὴν ἐπιμέλειάν του, καθὼς ἐξ ἐναντίας χωρὶς αὐτῆς τὰ ἔθνη μένουσιν εἰς τὸν λήθαργον τῆς βαρβαρότητος, καὶ ἐπαμύνως εἰς τὴν ἀθλιότητα καὶ κακοδαιμονίαν των.

Μικρὸν ἂν ἐμβλέψωμεν εἰς τὴν ἀρχαίαν κατάστασιν τῆς πατρίδος μας, καὶ συλλαγισθῶμεν ὅποια ἦσαν ἡ Σμύρνη, ὡς πρὸς τὴν παιδείαν, κατὰ τοὺς χρόνους τῶν προγόνων μας, θέλομεν θρηνήσῃ βλέποντες τὴν μεγάλην αὐτῆς διαφοράν σήμερον. Ἀναπολοῦντες ὁμῶς τὰ δεινὰ τὰ ὅποια ὑπέφερε, καὶ τὴν πρὸ μιᾶς Ἑκατοστῆς τηρίδος παντελῇ εἰς αὐτὴν ἔλλειψιν τῆς δημοσίου ἐκπαιδεύσεως, θέλομεν εὐγνωμονήσῃ εἰς τὴν θείαν Πρόνοιαν διὰ τὸν εἰς τὸν ὅποιον ἀνήχθη βαθμὸν πάλιν, καὶ θέλομεν συλλάβειν ἐλπίδας, ὅτι ἡ Σμύρνη δύναται νὰ φθάσῃ ἐκ νέου εἰς τὴν ἀρχαίαν τῆς εὐκλειαν. Ὅτι δὲ μάλιστα καθιστᾷ τὰς ἐλπίδας ταύτας ἀναμφιβόλους καὶ βασιμωτέρας, εἶναι ὁ ζῆλος τὸν ὅποιον τὸ πλειότερον μέρος τῶν συμπολιτῶν μας ἤρχισαν νὰ δεικνύωσιν

ὕτῃ τῆς παιδείας Διάφορα νέα φιλεκπαιδευτικά καταστήματα ουστηθέντα πρὸ ἐλίγων ἐτῶν μαρτυροῦσιν ὅτι οἱ Σμυρναῖοι ἐννόησαν ἀκριβῶς πλέον ὅτι τὸ πῦν ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν Δημόσιον Ἐκπαίδευσιν, καὶ ὅτι αὕτη οὐχὶ μόνον δὲν εἶναι ἄσχετος μετὰ τὸ ἔθνος καὶ μετὰ τὰς ἀνάγκας τοῦ κοινωνικοῦ βίου, ἀλλὰ καὶ ὅτι μικρὰ ἀδιαφορία ἢ ἀμέλεια εἰς αὐτὴν εἶναι ὀλεθριωτάτη καὶ εἰς τὸ ἐμπόριον, καὶ εἰς τὴν λοιπὴν βιομηχανίαν.

Δὲν ἤθελε λογιτθῆν βέβαια ἄκαιρος, ὅστις, εἰς ἐποχὴν καθ' ἣν τὰ πνεύματα ὅλων ἀποτείνονται εἰς τὴν καλὴν τρέυσιν τῆς Δημοσίου Ἐκπαιδεύσεως, ἐτόλμα, σύμφωνος μετὰ τὰς ἰδέας τῶν συμπολιτῶν του, ν' ἀνυψώσῃ, τὴν ἀδύνατόν του φωνήν, περιγράφων ἐν συντομίᾳ τὴν ἐνεστῶσαν κατάστασιν τῶν σχολείων μας, καὶ τὴν ὁποίαν οἱ Σμυρναῖοι σχεδιάζουσι νὰ ἐπιφέρωσιν εἰς αὐτὰ βελτίωσιν.

Δημόσια εἰς τὴν πόλιν μας σχολεῖα ἔχομεν. Ἑλληνικά μὲν, ἐν καὶ μόνον, τὴν Εὐαγγελικὴν Σχολήν· Ἀλληλοδιδακτικά δὲ, πέντε ἀρρένων, καὶ τρία κορασίων, ἐν οἷς φοιτῶσι τακτικῶς ὑπὲρ τοὺς χιλίους διακοσίους μαθητάς.

Συντόμως εἰς τὸν προηγούμενον ἀριθμὸν τοῦ φυλλαδίου μας διελάβομεν περὶ τοῦ ἱστορικοῦ μέρους τῆς Εὐαγγελικῆς Σχολῆς, καὶ εἶδομεν ὅτι μέχρι τοῦ ἐπὶ Οἰκονόμου καὶ Κούμα Γυμνασίου, ἡ Σχολὴ αὕτη ἔχαιρε τὴν καινὴν ὑπόληψιν, καὶ οἱ Σμυρναῖοι διὰ τὴν ἀρετὴν μάλιστα τῶν ἐν αὐτῇ καθηγητῶν, τὴν ἐθεώρουν μεσέβας, καὶ ὑπὸ θρησκευτικὴν πρόσοψιν. Ἀκολουθῶς δὲ διὰ τῆς ἀτρύτου φιλοπονίας καὶ τῆς δραστηριότητος τοῦ Ἀβραμίου, οὐχὶ μόνον εἰς τὴν ὑπερτέραν αὐτῆς δόξαν ἀνήχθη, ἀλλὰ καὶ ἔτι μᾶλλον συνεστήθη εἰς τὴν εὐνοίαν τῶν πολιτῶν. Μετὰ τὴν ἀξιοδάκρυτον ὁμως ἀναχώρησιν αὐτοῦ, ἡ Σχολὴ ἤρχισε νὰ ἐκπίπτῃ, πνεῦμα δυσαρεσκειᾶς ἀνεφάνη κατ' αὐτῆς, καὶ ἐπομένως βαθμηδὸν καὶ αἱ πρόοδοί της κατήντησαν νὰ μὴν ᾔ-

ναι τοσοῦτον σημαντικά. Καὶ ἀπορίας ἄξιον μάλιστα εἶναι ὅτι τοῦτο συνέβη εἰς περίστασιν καθ' ἣν ἡ Σχολὴ διευθύνεται ἀπὸ ἀξίους Σχολάρχας, καὶ ἔρορε ἕεται ἀπὸ ἀνδρας ἱκανοὺς καὶ ἐπιμελεῖς εἰς τὸ ἔργον των. Εἰς ἄλλο δὲν δυνάμεθα ν' ἀποδώσωμεν τὴν αἰτίαν τοῦτου, εἰμὴ εἰς τὴν ἑκτοτε συγχνὴν μεταλλαγὴν τῶν Καθηγητῶν, καὶ εἰς τὴν εἰς ἓνα μόνον ἐπιφόρτισιν τῶν μαθημάτων. Ἐκ τῶν οὗτω δὲ τούτων μεγαλητέρων αἰτιῶν, οὔτε διοργανισμὸς ἐντελής δύναται νὰ διατηρηθῇ εἰς τὴν Σχολὴν, αἱ Ἐπιστῆμαι καὶ τὰ Μαθηματικά ἔπαυσαν νὰ διδάσκωνται συστηματικῶς, καὶ τὸ πᾶν περιορίσθη σχεδὸν εἰς τὴν Γραμματικὴν, τὴν ἀπλὴν παράδοσιν τῶν Συγγραφέων, τὴν Ἀριθμητικὴν, τὴν Γαλλικὴν Διάλεκτον, καὶ εἴτι ἄλλο. Ἀλλὰ τίς ἐξ ἡμῶν ἀγνοεῖ ὅτι αἱ Ἐπιστῆμαι ἦσαν τὸ ἀναγκαιότερον εἰς τὴν Πατρίδα μας μάθημα τὴν σήμερον;—Αἱ Ἐπιστῆμαι (συνοδευόμεναι μάλιστα εἰς ἡμᾶς καὶ μὲ τὰ κειμήλια τῶν ἀθανάτων προγόνων μας,) δύνανται νὰ μορφώσωσι καὶ νὰ σοφίσωσι τὸν νοῦν τοῦ ἀνθρώπου, αὐταὶ ν' αὐξήσωσι τὴν κρίσιν του, καὶ νὰ τὸν πλησιάσωσιν εἰς τὴν νοητικὴν του τελειότητα· καὶ δι' αὐτῶν τέλος (συμπεριλαμβανομένων καὶ τῶν ἡθικῶν ἐπιστημῶν), μανθάνει τις νὰ κανονίῃ τὰς μεταξὺ τῶν ἄλλων σχέσεις του, καθὼς ἀκόμη καὶ τὰς ἰδίας του πράξεις.—Οφείλομεν μὲν χάριτας εἰς τὸν Νεοκλέα, εἰς τὸν ἀμισθὶ ἀναπληρώσαντα πρὸς καιρὸν ἑλλειψιν Σχολάρχου ἀξιέπαινον Κ. Φαιδρόν, καὶ εἰς τὸν ἀξιότιμον Σακελλάριον, οἵτινες κατέβαλον πάντα ζῆλον νὰ προάξωσι τὰς ἐπιστήμας εἰς τὴν Σχολὴν, ἀλλ' αἱ προσπάθειαι αὐτῶν ἴσχυσαν ὀλίγον, διότι ξένοι μὲν μαθηταὶ βλέποντες τὰς ἀλλεπαλλήλους αὐτῆς ἀνωμαλίας, ἀπέρχονται ἀλλαχόσε, ἐκ δὲ τῶν συμπολιτῶν, πολλὰ ὀλίγους ἠδυνήθησαν νὰ εἴρωσιν, ὥς τε νὰ σχηματίσωσι τακτικὴν αὐτῶν κλάσιν.

Ἀλλὰ πόθεν κυρίως πηγάζουσι τὰ ὀλέθρια ταῦτα προσκόμματα εἰς τὴν Σχολὴν;—Πρόληψις, καταντήσα-

σα ἐπομένως καὶ εἰς Σύστημα, ἐπεκράτησεν ἤδη πρό τινων ἐνιαυτῶν εἰς τὴν Σμύρνην νὰ νομίζωσιν ὅτι εἰς τὴν Εὐαγγελικὴν Σχολὴν, διὰ τὴν πανταχόθεν συρροὴν τῶν μαθητῶν, παραμελεῖται ἡ ἐκπαίδευσις καὶ διαφθείρονται τὰ ἥθη. Ἐπομένως δὲ πολλοὶ καὶ ἐκ τῶν στερουμένων τοὺς τρόπους ἀκόμη, προτιμῶσι νὰ πέμπωσι τὰ τέκνα των εἰς ἀλλοτρίας χώρας καὶ εἰς ἰδία σχολεῖα, καὶ οὔτε τὸ ὄνομα τῆς Εὐαγγελικῆς Σχολῆς ν' ἀκούσωσιν εὐαρεστοῦνται. Οὐχὶ ὅτι φρονοῦμεν βέβαια ὅτι τὸ νὰ πέμπωμεν τὰ τέκνα μας εἰς ἄλλας χώρας δὲν εἶναι ὠφέλιμον, οὔτε ὅτι εἰς τὰ μερικὰ μας σχολεῖα δὲν γίνονται τῶν ἄξιόλογον προόδοι, ἀλλ' ὥς μᾶς συγγχωρηθῇ μόνον νὰ ἐρωτήσωμεν, ὅτι στέλλοντες τὰ ἀνήλικα τέκνα μας μακρὰν ἀπὸ τοὺς κόλπους μας, ποίαν ἐγγύησιν ἔχομεν ὅτι καὶ τὰ ἥθη των διαμένουσιν ἀνεπηρέαστα, καὶ ἐπιμελοῦνται προσηκόντως τὴν ἐκπαίδευσίν των; ἢ, μὴ λυπηρὸν εἰπεῖν, δὲν βλέπομεν μὲ λύπην καὶ ἀγανάκτησιν τῆς ψυχῆς μας, ὅτι φοβούμενοι τὰ μικρὰ, ἐμπίπτομεν εἰς τὰ χεῖριστα; Εἰς δὲ τὰ ἰδιαίτερα Σχολεῖα, οὐδ' αὐτοὶ οἱ διέποντες αὐτὰ, καὶ μ' ὅλον τὸν ζῆλον καὶ τὴν φιλογενειάν των, δὲν δύνανται ν' ἀρνηθῶσιν ὅτι διὰ διαφόρους αἰτίας συστηματικὴν παιδείαν εἶναι ἀδύνατον νὰ δώσωσιν εἰς αὐτά. Τί ὁμῶς προέρχεται ἐκ τῆς ἰδιοτροπίας ταύτης; Ἐκαστος ἡμῶν νομίζων ὅτι τὸ πρὸς τὸ ἀντικείμενον τῆς Ἐκπαιδεύσεως χρέος τοῦ εἶναι νὰ ἐκπληρώσῃ μόνον τὸ ἐφ' ἑαυτὸν, (καὶ τοῦτο ὅπως καὶ ἂν ᾔηναι), παραβλέπει καὶ ἀδιαφορεῖ διὰ τὸ ὅλον· καὶ ἐκ τούτου οὔτε διδάσκαλος νὰ στερεωθῇ δύναται εἰς τὴν Σχολὴν, καὶ αἱ προόδοι αὐτῆς ἐμποδίζονται. Ἀλλὰ δὲν ἦτο προτιμότερον καὶ μ' ὀλιγωτέραν μάλιστα δαπάνην τῶν ἀλλαχοῦ ἐξοδευομένων, καὶ μ' ἐλπίδα ἐπιτυχίας μεγαλύτερας, νὰ ρίψωμεν τὰ βλέμματά μας εἰς τὸ κοινὸν τοῦτο καὶ ἱερὸν κατὰστημα, τὴν Εὐαγγελικὴν Σχολὴν, νὰ εἰδῶμεν τὰς πληγὰς τῆς, καὶ νὰ ἐπιφέρωμεν τὴν ἐνδεχομένην εἰς αὐτὴν Θεραπείαν, ἐνῶ μάλιστα καὶ

ὅποιον δῆποτε κατ' αὐτῆς παράπονόν μας ἀνάγεται πάλιν ἐφ' ἡμᾶς αὐτοὺς, ὡς ἀμελοῦντας καὶ παραβλέποντας τὸ οὐσιωδέστερόν μας τοῦτο καθῆκον; Οἱ λόγοι δτι ἡ Σχολὴ ἐγαγγράινωσθε καὶ δὲν ἐπιδέχεται καλητέρευσιν, εἶναι διόλου χωρὶς βάσιν καὶ κοῦφοι. Ἰ. δοῦ ἀπλούστατον σχέδιον, δι' οὗ δύναται νὰ βελτιωθῇ τὰ μέγιστα.

Ἡ Ευαγγελικὴ Σχολὴ χρειᾶ νὰ κατασταθῇ εἰς τὸ ἐξῆς ἀποκλειστικῶς Διδασκαλεῖον τῆς Ἑλληνικῆς Φιλολογίας καὶ τῶν Ἐπιστημῶν. Εἰς μόνος Καθηγητῆς, ἐπαγγελλλόμενος ὅλα, εἶναι ἀδύνατον νὰ κάμῃ τίποτε. Τρεῖς Καθηγηταὶ τὴν σήμερον (ἢ τοῦλάχιστον δύο) εἶναι ἀναγκαιότατοι. Ὅστις ἐπαγγέλλεται ὅτι μόνος εἶναι ἱκανὸς νὰ διδάξῃ ὅλα, κινεῖται μὲν βέβαια ἀπὸ φιλογένειαν καὶ αἰσῶθημα τοῦ νὰ ἐξοικονομήσῃ τὴν ἀνάγκην, ἀλλ' ὅς συλλογισθῇ ὅτι οὕτω προσβάλλεται ὁ χαρακτήρ του, διότι μάλιστα καὶ αὐτὸς συναισθάνεται ὅτι μάλισ εἰς δεκαπενταετίαν δύναται νὰ πραγματοποιήσῃ εἰς τοὺς μαθητάς του ὅσα τὸν ἐπιφορτίζουν. Γνωμοδοτοῦμεν δὲ ὁ εἷς τῶν τριῶν καθηγητῶν νὰ ᾔῃαι Ἰερωμένος. Σιμὰ ὅτι θέλει ἀναλάβειν οὗτος, πρὸς τοῖς ἄλλοις, καὶ τὴν θρησκευτικὴν διδασκαλίαν τῶν παιδῶν, δύναται διὰ τῆς ἐπιρροῆς τοῦ χαρακτῆρος καὶ τοῦ βαθμοῦ του, νὰ ἐπιτύρῃ ἔτι μᾶλλον καὶ τὸ ἀπαιτούμενον τοῦ λαοῦ σέβας εἰς τὴν Σχολήν. Μετὰ ταῦτα δὲ νὰ συστηθῇ ἐπιτροπὴ τῶν Λογιωτέρων τῆς Σμύρνης, ἥτις μετὰ τοῦ Σχολάρχου(*) καὶ τῶν φιλοκάλων αὐτῆς Ἐφόρων, νὰ συσκεφθῇ τὸν μέλλοντα ὀργανισμόν καὶ τὴν διάταξιν τῶν μαθημάτων, καὶ νὰ τακτοποιήσῃ ὅσα ἄλλα κρίνῃ συμφερώτερα, ἐξ ὧν μάλιστα καὶ τὸ περὶ τῆς εἰσόδου

(*) Πεποιθότες εἰς τὴν παιδείαν καὶ ἱκανότητα τοῦ ἐπανελθόντος κ. Σακελλαρίου, δὲν ἀμφιβάλλομεν, ὅτι, ἀφοῦ δύο ἔτη μάλιστα ἐνεβάτευσεν εἰς τὰ πνεύματα τῶν Σμυρναίων, θέλει ἀγωνισθῆναι νὰ ἐπιτύρῃ τὴν ἀνήκουσαν βελτίωσιν εἰς τὴν Σχολήν.

τῶν νέων μαθητῶν, τὸ περὶ εἰσάξεως Εὐρωπαϊκῶν διαλέκτων κ τ λ.

Διὰ τὴν προληφθῆ δὲ καὶ τὸ κακὸν τῆς διαφθορᾶς, ὡς λέγεται, ἀνάγκη νὰ ἐμποδισθῶσιν αἱ συναναστροφαι τῶν παίδων. Ὅθεν χρεῖα νὰ εἰσαχθῇ τὸ σύστημα τοῦ νὰ φοιτῶσι κατὰ τακτικὰς ὥρας οἱ μαθηταὶ εἰς τὴν σχολὴν, καὶ οἱ λοιποὶ διδάσκαλοι νὰ ὑποχρεωθῶσι νὰ ἐπιστατῶσιν ἀκριβέστερον τὴν εὐταξίαν ἕκαστος τῆς Κλάσεώς του. Οἱ γονεῖς, οἵτινες φροντίζουν μάλιστα τοσοῦτον διὰ τὰ ἥθη τῶν τέκνων των, ὥς ἐκβῶσι πλέον ἀπὸ τὴν ἀπάτην, καὶ ὥς πεισθῶσιν ὅτι τὸ νὰ κάθηνται τὰ τέκνα των ἀπὸ πρωΐας μέχρι νυκτὸς εἰς τὴν Σχολὴν, οὐχὶ μόνον δὲν συντείνει εἰς τὴν πρέσβυν αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ τὰ ἀποναικύνει μάλιστα, καὶ τὰ καθιστᾷ νωθρότερα καὶ ἐπιρρέπεστερα εἰς τὴν διαφθοράν των. Ἄν ἦτον εὐκόλον, ἠθέλωμεν δόσει τὴν γνώμην, μ' ὅλον ὅτι καὶ ἀμφιβάλλομεν περὶ τοῦ σχεδίου τούτου, ὅλοι οἱ παῖδες νὰ συγκάθηνται εἰς τὴν αἴθουσαν τῆς σχολῆς, πρὸ τῆς ἐνάρξεως τῶν μαθημάτων καὶ κατὰ τὰς ὥρας τῆς ἀναπαύσεως, ἔχοντες ἐπὶ τούτῳ διωρισμένους ἐπιστάτας μὲ φρένας καὶ δοκίμους τοῦ πράγματος, οἵτινες νὰ τοὺς κρατῶσιν εἰς τὴν ἀνήκουσαν εὐταξίαν.

Δὲν ἀρνούμεθα ὅτι οἱ πόροι τῆς Εὐαγγελικῆς Σχολῆς οὔτε τὴν παροῦσαν αὐτῆς κατάστασιν νὰ κρατήσωσι δὲν δύνανται, πολλῶ μᾶλλον καὶ τὴν παραμικροτέραν εἰς αὐτὴν βελτίωσιν νὰ ἐπιφέρωσιν. Ἀλλὰ μ' ὅλον ὅτι καὶ ἡ περὶ τούτου ἔρευνα δὲν ἀνήκει εἰς ἡμᾶς, λέγομεν μόνον ἑλευθέρως ὅτι· παρὰ οἱ ἔλλειψιν τῶν πόρων νὰ μένῃ εἰς τοιαύτην κατάστασιν ἡ Σχολή, διατί δὲν κλείεται καὶ ὅλως διόλου, ὥς τε ν' ἀκουσθῇ καὶ εἰς τὸν ἔξω κόσμον ὅτι ἡμεῖς οἱ γαυριῶντες πρὸ ὀλίγων ἐτῶν διὰ τὴν φιλομάθειάν μας, δὲν εὐχαριστοῦμεθα σήμερον οὔτε τὸ ἐν καὶ μόνον Ἑλληνικὸν σχολεῖόν μας νὰ κρατήσωμεν; Ἀλλ' ὅχι! οἱ ἐχθροὶ τῶν Γραικῶν δὲν θέλουσιν ἐπιγελάσειν εἰς τὴν Σμύρνην. Ἡ

προσοχή τὴν ὁποίαν σπουδαίως οἱ συμπολιταί μας ἐπέστησαν ἐσχάτως εἰς τὸ ἀξιόλογον τοῦτο ἀντικείμενον, δεικνύει μάλιστα ὅτι οἱ Σμυρναῖοι δὲν καταδέχονται ποτὲ νὰ μένωσιν, ὡς πρὸς τὴν παιδείαν, κατώτεροι τῶν ἄλλων. Ἐτερος δὲ τρόπος τὴν σήμερον πρὸς ἐξοικονόμησιν τῶν πόρων τῆς Σχολῆς δὲν φαίνεται, εἰμὴ ἡ καταβολὴ καὶ συνεισφορὰ διὰ τὸ παρὸν, καὶ ἡ σκέψις μονίμων εἰσοδημάτων διὰ τὸ μέλλον. Ἄν οἱ Ἐφοροι εὐηρεστοῦντο νὰ λάβωσιν ὡς συμβοηθοὺς τοῦ ἔργου, τῶν, ἓνα ἐκ τῶν προϋχόντων τῆς πόλεως, καὶ ἕτερον ἐκ τῶν συντεχνιῶν, νομίζομεν ὅτι ἤθελεν εἰσθαι εὐκολωτέρα ἢ αποπεράτωσις τούτου.

Ἡ βελτίωσις τῆς Εὐαγγελικῆς Σχολῆς θέλει ἐπιφέρει καὶ τὴν τῶν λοιπῶν σχολείων μας.—Ἡ σύστασις τῶν ἀλληλοδιδασκτικῶν σχολείων καὶ τῶν ἀρρένων καὶ τῶν θηλέων ὀφείλεται εἰς τοὺς σημερινοὺς Σμυρναῖους! Ἡ ἀλληλοδιδασκτικὴ, εἰσήχθη μὲν τὸ πρῶτον ἐπὶ Οἰκονόμου εἰς Σμύρνην, ἀλλὰ διὰ τὰς τότε ἀνωμαλίας ὀλίγον διήρκεσεν. Ὁ φιλόκαλος Ἀβράμιος, μιμητὴς καθ' ὅλα τῶν διδασκάλων του, τὴν εἰσήγαγε πάλιν εἰς τὴν πατρίδα μας, συστήσας διὰ τῶν τότε φιλομούσων Ἐφόρων τῆς Εὐαγγελικῆς Σχολῆς τὸ ἐν αὐτῇ Ἀλληλοδιδασκτικὸν Σχολεῖον, (*) μετὰ τὸ ὁποῖον ἐκ διαλειμμάτων συνεστήθησαν καὶ τὰ λοιπὰ. Τὰ σχολεῖα δὲ ταῦτα κυβερνώμενα ἀπὸ ἀξίους διδασκάλους, προοδεύουσι μᾶλλον ἢ ἥττον, καὶ μ' ὅλας τὰς ἀπὸ μέρους τῶν παίδων ἀπαντωμένας δυσκολίας. Καὶ οἱ διευθύνοντες αὐτὰ ὁμῶς δὲν δύνανται ν' ἀρνηθῶσι τὴν χρεῖαν τῆς βελτιώσεως αὐτῶν. Ἐπειδὴ δὲ δὲν ὑπάρχουσι προκαταρκτικὰ Ἑλληνικὰ σχολεῖα εἰς τὴν

(*) Καὶ τοῦτο καὶ ἐν ἑτερον κυβερνῶνται διὰ τῶν πόρων τῆς Εὐαγγελικῆς Σχολῆς. Ἐν ἐνὶ λόγῳ ἡ Σχολὴ αὕτη διευθύνει τὸ πλεῖστον μέρος τῆς Δημοσίου ἐκπαιδεύσεώς μας. Αἰωνία σου ἡ μνήμη Παντολέων Σεβαστόπωλε! Δέξου τὰ ἀπὸ καρδίας ἡμῶν δάκρυα!!

Σμύρνην, οἱ Ἀλληλοδιδακτικοὶ δὲν πρέπει νὰ περιορίζωνται μόνον εἰς τὸ ἀναγινώσκειν καὶ γράφειν, ἀλλ' ἀνάγκη νὰ διδάσκωσιν εἰς αὐτὰ καὶ τὰς ἀρχὰς τῆς Γραμματικῆς, ἐντελεστέραν Ἀριθμητικὴν καὶ Γεωγραφίαν, καὶ εἴτι ἄλλο, καὶ νὰ προετοιμάζωσιν ἱκανῶς τοὺς μαθητάς των, ὥστε νὰ τοὺς πέμπωσιν εἰς τὴν Εὐαγγελικὴν Σχολήν.

Τὰ Σχολεῖα τῶν Κορασίων χρήζουσι πλείοτερας εἰσέτι προσοχῆς, καθ' ὅσον μάλιστα τὸ φύλον αὐτῶν στερεῖται ἀνωτέρας ἐκπαιδεύσεως. Τὰ σχολεῖα ταῦτα διαδεχθέντα (1836) τὰ ὑπὸ τῶν Ἀγγλαμερικανῶν συστηθέντα τὸ πρῶτον ἐν Σμύρνῃ (1830), ὁμολογοῦμεν ὅτι, χάρις εἰς τὴν ἄοκνον φροντίδα τοῦ Διευθυντοῦ αὐτῶν καὶ τὴν ἐπιμέλειαν τῶν Διδασκαλισσῶν, ἔκαμαν τῶνόντι ἀξιολόγους καρποὺς, ἀναλόγως τοῦ καιροῦ καὶ τῆς ἐλλείψεως πολλῶν μέσων. Ἀλλὰ τὸ ὅποιον σχεδιάζεται τὴν σήμερον νὰ συστηθῇ Γυμνάσιον τῶν Κορασίων, μὲ συστηματικὴν παράδοσιν τῆς Ἑλληνικῆς καὶ Γαλλικῆς γλώσσης, καὶ τῶν στοιχείων τῶν ἐπιστημῶν, θέλει τιμήσει τοὺς Σμυρναίους, καὶ θέλει διαιωνίσει τὰ ὀνόματα τῶν ὅσοι συνδράμωσιν εἰς τὴν κατόρθωσίν του.

Τὰ στενάρμας ὅρια δὲν μᾶς ἐπέτρεψαν νὰ ἐκταναθῶμεν πλατύτερον περὶ τοῦ ἀξιολόγου τούτου ἀντικειμένου. Καὶ εἰς τὰ ὀλίγαδὲ ταῦτα ὑπηγορεύθημεν ἀπὸ αἵσθημα πατριωτισμοῦ, καὶ μάλιστα βλέποντες τὸν συναγωνισμὸν τῶν συμπολιτῶν μας Καθολικῶν καὶ Ἀρμενίων, ἐξ ὧν οἱ μὲν πρῶτοι ἐσύστησαν Προπαγάντας σχολεῖον, οἱ δ' Ἀρμένιοι ἔχοντες ἐξ Διαλέκτους εἰς τὴν σχολήν των, ἐμήνυσαν ἐσχάτως καὶ πειράματα Φυσικῆς ἐκ τῆς Εὐρώπης, καὶ προσδιώρισαν ἰδιαίτερον Καθηγητὴν αὐτῆς, τῆς Γεωγραφίας, καὶ τῆς Γεωμετρίας, ἓνα τῶν ἡμετέρων συμπολιτῶν.